

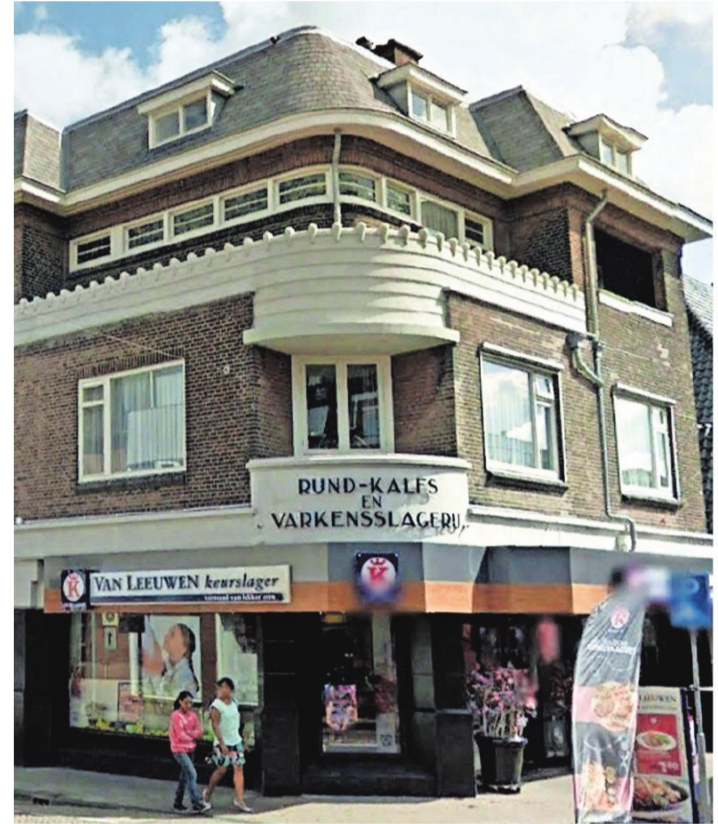
OUDER WESTLAND

In deze rubriek wordt teruggeblikt op een historische periode of gebeurtenis in Westland.

Adriaan Dessing (1882-1948) was een gewone Westlandse timmerman met Duitse roots. Toch heeft hij de glazen regio architectonisch 'gestempeld'. Een boekje over zijn leven en werken is prima te gebruiken als fietsroute door Westland.

▲ Het gezin Dessing. Adriaan is de tweede van rechts. FOTO FAMILIEARCHIEF DESSING

▲ Slagerij van Van Leeuwen in Naaldwijk. FOTO PIET VAN DER VALK

Scherp oog voor tijdgeest

Rien van de Anker

Tientallen Westlandse gebouwen dragen zijn architectonische naam: Adriaan Dessing. Volgens kenners was hij creatief in het ontwerpen van sfeer, ook in het realiseren van beleving, binnen en buiten. Hij toont karakteristieke trekjes met zolderraampjes, erkers en kleine uitbouwjes, die je de indruk geven 'dat je buiten de gevel kan treden'.

Ook de 'tekeningen' op de gevels met zwarte, in pek gedoopte stenen zijn typerend voor hem. In Dessinghuizen zit veel glas-in-lood in de bovenramen van de begane grond en in de binnendeuren. Een voordeur met ronde bovenkant kenmerkt zijn stijl.

„Ik ontdekte allerlei signalen van de Amsterdamse School in zijn werk en ook dat hij echt aanhanger van die architectuurstijl was,” aldus bouwkundige projectontwikkelaar Piet van der Valk. De Wateringer is inmiddels, na het schrijven van een boek over de architect, een Dessingdeskundige. En woont, bijna vanzelfsprekend, in een van zijn huizen.

Namaak

In het Nederlands Architectuur-instituut (NAI) is niets van Adriaan Dessing bekend. Toch was hij jaren architect én Naaldwijks gemeentearchitect, die ook als aannemer voor de overheid werkte. Op internet is hij bijna niet te vinden, bestaat de man als het ware niet.

Van der Valk erkent dat ook hij niet eens weet of Dessing wel een lei-

dende architect is geweest, suggereert dat zijn werk mogelijk ook wel een beetje namaak is. „Hij wist exact waar hij mee bezig was, maar gaf zijn klanten ook antwoord op de tijdgeest, haakte zonder moeite in op trends. Het was een hele praktische man, geen Gerrit Rietveld of Pierre Cuypers, maar gewoon een kind van zijn tijd. Als een klant iets anders wilde of mooi vond, dan paste hij dat gewoon aan. Noem het maar praktisch-commercieel.”

Ondertussen weet hij veel van de Dessings. Dat de Lutherse familie Dessing enige eeuwen geleden vanuit het Duitse Osnabrück in Loosduinen belandde. Dat het helemaal geen architecten waren, maar kleermakers. Volgens Van der Valk eigenlijk een soort economische migranten, die eind zeventiende eeuw hier naartoe kwamen omdat er veel werk was.

Uiteindelijk heeft de familie zeker acht architecten voortgebracht.

Orgelmuziek

Dessing was een levensgenieter, hield van een goed glas wijn en kerkorgelmuziek. Speelde ook zelf op het orgel van de Naaldwijkse Adrianuskerk. Na afloop van de mis was de kerk vaak nog gevuld als Adriaan bleef spelen. Vrijwel ieder lid van het Dessing-gezin bespeelde trouwens een instrument. Geregeld was er sprake van een huisorkestje.

Samen met zijn vrouw Hillegonda woonde Adriaan vele jaren in de Naaldwijkse Herenstraat. In feite was hij een gewone timmerman zonder enige architectonische opleiding. Je leerde dat vak toentertijd in de praktijkopleiding, tijdens een soort stage. Zo kwam hij lerend frequent bij onder andere Pierre Cuypers, die van

Ik woon mooi, maar niet in de mooiste Dessing. Dat is De Waelhof aan de Galgeweg

– Piet van der Valk, Dessing-kenner

het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam. Zo ontwikkelde je jezelf en werd je ook architect.

De architect Dessing heeft niet alleen, vooral grote, maar ook sociale huizen ontworpen en gebouwd, daarnaast scholen, en (twee) groenteveilingen in Naaldwijk. (Voor meer voorbeelden: zie kader)

Herontdekt

Van der Valk leerde Adriaan Dessing kennen omdat diens zoon - ook architect - het huis van zijn vader heeft ontworpen. Weer later vond en kocht hij een Dessingpand aan de Wateringse Noordweg. Maar de echte bewondering voor de architect kwam pas toen hij in 2013 lid van de gemeentelijke monumentencommissie werd. „Toen ontdekte ik dat ik in een echt architectonisch paradijsje woonde.” Die ervaring was voor hem ook de motivatie om dat boekje te schrijven. Dessing moest herontdekt worden.

Het wonen in een Dessinghuis is volgens hem een voorrecht en heel bijzonder. Het heeft geen beperkingen, hooguit dat het gaat om een gemeentelijk monument en dat betekent dat je soms bij aanpassingen allerlei formulieren in moet vullen. „Ik woon echt mooi, maar niet in de mooiste Dessing. Dat is toch De Waelhof, aan de Naaldwijkse Galgeweg. Met die fraaie, rieten kap. Dat straalt een bijzondere eenheid uit, ook zichtbaar in de ontworpen plafonds, lampen en dergelijke. Ik fiets daar graag en vaak langs.”

STERRETJES VAN DESSING

Vier Gezusters voor bakkersdochters

Architect Dessing heeft niet alleen huizen ontworpen en gebouwd. Zo is bijvoorbeeld het rk-verenigingsgebouw 'Fata Morgana' aan de Monsterse Choorstraat 99 van hem. Alle 'sterretjes' van Dessing opnoemen is ondoenlijk,

elke greep is willekeurig. De Dijkweg, zowel in Naaldwijk als Honselersdijk, is rijk voorzien van zijn creaties. Opvallend daar zijn nummer 117 en 119 die Dessing bouwde om er na z'n pensionering te gaan wonen. Kort daarvoor overleed hij

echter. In 's Gravenzande aan de Monsterseweg staan de Vier Gezusters, die een Hoekse bakker voor zijn dochters zou hebben laten bouwen. Bijzonder is in de Naaldwijkse Rembrandtstraat het pand van slagerij Van Leeuwen.

Niet ver daarvan, aan de Verburchlaan 1, is de melkhandel Van den Ende, waar nu een wijnhandel is gevestigd. Voor de katholieke woningbouwvereniging St. Jozef ontwierp hij 96 sociale woningen in de Naaldwijkse wijk Kruisbroek.